

HET ERASMUS-PROGRAMMA AAN DE RECHTSFACULTEIT VAN DE K.U.LEUVEN : HUIDIGE WERKING EN TOEKOMSTPERSPECTIEVEN.

Christine Faure Didelle
Erasmus assistente

INLEIDING.

Na twee volle werkingsjaren is ERASMUS voor de meeste studenten en professoren een vertrouwd fenomeen. Van bij het begin heeft de faculteit, hierin aangemoedigd door de ERASMUS-coördinatoren, blijk gegeven van de nodige flexibiliteit en openheid om dit ambitieus uitwisselingsprogramma concrete gestalte te geven en haar studenten op vrij grote schaal de mogelijkheid te bieden hun rechtsstudies te verrijken met een kortstondige buitenlandse studieperiode.

Het aantal studenten dat van het ERASMUS-programma kan genieten is zowat verdubbeld sedert het eerste werkingsjaar. T.o.v. deze numerieke evolutie staat dat de selectiecriteria en het studieprogramma tot nog toe ongewijzigd bleven. De discussie rond de programmahervorming en daarmee samenhangend de situering van ERASMUS in het nieuwe curriculum, heeft echter aanleiding gegeven tot een evaluatie van de huidige werking en een formulering van hervormingsvoorstellen op dit stuk.

Deze bijdrage zoekt een antwoord op de vraag naar de transparantie van de huidige werkingsmodaliteiten van ERASMUS aan de Leuvense rechtsfaculteit. Hoewel de nieuwe perspectieven nog elke concrete vorm missen, zullen zij in grote lijnen worden weergegeven.

I. DE HUIDIGE ERASMUS-WERKING.

A. NAAR WELKE EUROPESE RECHTSFACULTEITEN WERDEN DE LEUVENSE RECHTSSTUDENTEN UITGEZONDEN?

Op dit ogenblik neemt de Rechtsfaculteit deel aan zeven multilaterale Erasmus-akkoorden ¹: Het akkoord van de Coimbragroep - die samengesteld is uit de oudste rechtsfaculteiten in Europa - onder de coördinatie van de universiteit van Poitiers, twee akkoorden gecoördineerd door Leuven, en de akkoorden gecoördineerd door resp. de universiteiten van Nijmegen, Tilburg, East Anglia (Norwich) en Hannover.

(1) Het gaat hier enkel om de akkoorden met een algemene draagwijdte en dus niet om de samenwerkingsverbanden binnen een bepaald vakgebied.

T.o.v. het vorige academiejaar worden dus geen studenten meer uitgewisseld op basis van bilaterale akkoorden ; onder impuls van het Erasmusbureau werden onze bilaterale samenwerkingsprogramma's opgenomen in bredere netwerken. Daarnaast werden de bestaande multilaterale akkoorden verder uitgebreid.

127 derde licentiestudenten studeren dit academiejaar in het kader van het Erasmus-programma aan een buitenlandse universiteit. Verdeeld over de verschillende partneruniversiteiten geeft dit volgende beeld :

POITIERS-akkoord (waaraan Leuven deelneemt sinds 1988-89)

20 studenten naar Poitiers ; 4 naar Barcelona ; 5 naar Salamanca ; 2 naar Siena ; 3 naar Pavia ; 2 naar Bologna ; 7 naar Göttingen ; 1 naar Groningen ; 1 naar Coimbra ; 2 naar Caen ; 5 naar Galway ; 2 naar Granada.

LEUVEN-I-akkoord

2 studenten naar Ferrara ; 2 naar Leeds ; 3 naar Leiden ; 9 naar Straatsburg ; 5 naar Heidelberg.

LEUVEN-II-akkoord

4 studenten naar Utrecht ; 1 naar Kopenhagen ; 3 naar Saarbrücken ; 3 naar Rennes ; 1 naar Edinburgh.

NIJMEGEN-akkoord

1 student naar Nijmegen.

TILBURG-akkoord

0 studenten naar Tilburg ; 5 naar Clermont-Ferrand.

NORWICH-akkoord (toetreding Leuven sinds 1990-91)

2 studenten naar Athene ; 2 naar Norwich ; 2 naar Bilbao ; 2 naar Hamburg.

HANNOVER-akkoord

5 studenten naar Madrid Complutense ; 8 naar Rouen ; 3 naar Le Havre ; 2 naar Bristol ; 1 naar Southampton ; 1 naar Dublin ; 6 naar Hannover ; 0 naar Thessaloniki.

De meeste studenten brengen alleen het eerste semester aan de gast-universiteit door. Studenten uitgezonden op het Hannover-akkoord, met uitzondering van Hannover zelf, verblijven echter 10 maanden aan de gast-universiteit en voor Leeds, Ferrara en Edinburgh is de verblijfsperiode 6 maanden. Het betreft alle universiteiten waar de beperkte verblijfsduur van 1 semester moeilijk verenigbaar is met de plaatselijke opdeling van het academiejaar.

B. HOE WORDEN DE KANDIDATEN GESELECTEERD?

Hoewel niet getwijfeld wordt aan de relevantie van talenkennis en motivatie als selectiecriteria, is steeds geopteerd voor een verdeling van de beschikbare plaatsen volgens een resultatenrangorde.

In concreto worden de kandidaten gerangschikt volgens hun gemiddelde percentage, en gebeurt de toewijzing van de plaatsen overeenkomstig de opgegeven preferenties.

Als men dus niet in aanmerking komt voor een plaats aan de universiteit opgegeven als eerste keuze, is het mogelijk dat men voor de tweede keuze-universiteit gunstiger gerangschikt staat dan wie diezelfde universiteit als eerste keuze heeft aangeduid.

C. WAT BETEKENT EEN ERASMUS-STUDIEVERBLIJF VOOR HET STUDIEPROGRAMMA?

Bij het samenstellen van hun vakkenprogramma zijn ERASMUS-studenten onderworpen aan volgende regels; uitgaande van de hoofdhypothese dat 1 semester aan een buitenlandse universiteit wordt doorgebracht, mogen Erasmus-studenten in Leuven een "halve jaarbelasting" laten vallen, terwijl ze aan de gastuniversiteit een "halve jaarbelasting" dienen op te nemen. Voor het berekenen van die halve jaarbelasting richt men zich naar de plaatselijke norm.

Het vakkenprogramma te Leuven bestaat dan nog uit zes vakken. Die worden enerzijds bepaald door de wettelijke minimumvoorwaarden waaraan hun derde licentieprogramma moet voldoen, nl. minstens twee grondige vakken en één rechtsvergelijkend, en anderzijds door de door de universiteit opgelegde vakken, nl. Katholieke Levensbeschouwing, Algemene Rechtstheorie en één reflectievak. Er bestaat wel de mogelijkheid om aan deze verplichtingen te voldoen in het buitenland via een equivalentieprocedure.

In principe worden in het buitenland dus keuzevakken afgelegd en slechts bij uitzondering wordt een buitenlands vak gekwalificeerd als een plichtvak.

D. INBRENG VAN DE IN HET BUITENLAND BEHAALDE RESULTATEN : PUN- TENOMZETTING.

Erasmus brengt een confrontatie met andere beoordelingssystemen en -schalen met zich mee. Het toevertrouwen van studenten aan buitenlandse partnerinstellingen voor een deel van hun studieprogramma, betekent eveneens dat men vertrouwen stelt in de evaluatie door de buitenlandse collega's.

De noodzakelijke vertaling van de studieresultaten, behaald aan een gastuniversiteit, naar de Leuvense puntenschaal geschiedt dan ook op basis van onderling afgesproken tabellen.

II. TOEKOMSTPERSPECTIEVEN.

A. UITBREIDING VAN DE BESTAANDE SAMENWERKINGSAKKOORDEN EN TOETREDING TOT NIEUWE NETWERKEN.

Vermits de aanvragen voor het academiejaar 1991/92 reeds werden ingediend bij het Erasmusbureau, kan ook reeds een overzicht geboden worden van de universiteiten, waarmee nieuwe contacten gelegd werden.

Onder voorbehoud van de goedkeuring van het Erasmus-bureau zullen voortaan ook uitwisselingen kunnen plaatsvinden met volgende universiteiten :

- Aarhus en Würzburg (Poitiers-akkoord)
- Madrid Autonoma (Leuven-II-akkoord)
- Münster (Nijmegen-akkoord)
- Nottingham (Tilburg-akkoord)
- Rome (La Sapienza en Libera Universita Int. degli Studi Sociali), Marburg, Trier, Alicante en Lyon (Norwich-akkoord)
- Bordeaux, Bayreuth, Liverpool en Trieste (Bordeaux-akkoord, toetreding van Leuven vanaf 1991-92).

B. DE SELECTIE.

Ook in de toekomst zullen selectiecriteria als talenkennis en motivatie geen doorslaggevende rol spelen ; de voorkeur blijft resoluut uitgaan naar een objectief criterium.

Bovendien moet het belang dat in de geldende selectiemethode wordt toegekend aan het resultaatengemiddelde gezien worden in de specifieke context van een relatief groot aantal plaatsen, waardoor de deelname aan het ERASMUS-programma geenszins is voorbehouden aan de

topstudenten. Daarnaast werd ook vastgesteld ² dat de sociale herkomst van de Erasmus-studenten vrij representatief is.

Wat de talenkennis betreft, valt op te merken dat de afwezigheid van taaltests bij de selectie, studenten de kans biedt om zich kandidaat te stellen voor een universiteit gelegen in een lidstaat waarvan ze de taal nog niet of bijna niet beheersen.

C. HET STUDIEPROGRAMMA.

ERASMUS moet uiteindelijk ook leiden tot een zekere harmonisatie van de rechtsopleidingen. In de praktijk zien we dat dit via verschillende wegen betracht wordt.

Alle meewerkende universiteiten zijn uiteraard verplicht om de eigen rechtsopleiding dermate aan te passen dat overeenkomstig het principe van de academische erkenning, de in het buitenland afgelegde vakken als een volwaardig onderdeel van het programma worden opgenomen.

Wat de Leuvense rechtsfaculteit betreft, kon ERASMUS - in afwachting van een echte hervorming van het curriculum - vrij probleemloos ingepast worden in de bestaande programma-structuur; de keuzevakken in derde licentie behoren immers niet tot de essentie van de opleiding.

Met de programmahervorming heeft de faculteit nu ook haar antwoord geformuleerd op de vraag naar een Europese dimensie in het curriculum of meer concreet de ERASMUS compatibiliteit van het curriculum.

De mogelijkheid om voortaan een aantal basisvakken - weliswaar te kiezen uit een restrictieve lijst - af te leggen aan een andere E.G.- universiteit zal een zekere toenadering en integratie tussen de onderwijsprogramma's van de verschillende E.G.lidstaten bewerkstelligen.

Een andere weg tot harmonisatie is de gezamenlijke ontwikkeling van studieprogramma's. Kenmerkend is dat de student verbonden blijft aan zijn universiteit van oorsprong, terwijl hij/zij de vakken vereist voor het bijzonder diploma afwerkt aan één of meerdere partneruniversiteiten.

Hier is dus geen sprake van een equivalentie van materies in het kader van het behalen van het thuisdiploma. Het gaat om een door alle samenwerkende universiteiten gezamenlijk opgezet programma, bezegeld door een gezamenlijk uit te reiken diploma.

Hoewel in sommige van de universiteitennetwerken waarin de rechtsfaculteit is opgenomen, sprake is van soortgelijke initiatieven, is daar

(2) Dit blijkt uit een statistische studie van de Sociale Dienst van de K.U.Leuven.

voorlopig niet op ingegaan ; naar de studenten toe wordt geen onderscheid gemaakt qua uitwisselingsvoorwaarden naargelang het samenwerkingsakkoord waaraan zij deelnemen.

D. DE STUDIERESULTATEN: HET ZOGENAAMDE PROBLEEM VAN DE "PUNTENINFLATIE".

Hoewel men niet kan ontkennen dat sommige buitenlandse universiteiten onze studenten rijkelijk belonen en dit een scheeftrekking van de gradenstructuur in derde licentie veroorzaakt heeft, kan het kwoteringgedrag van andere buitenlandse universiteiten ook soms leiden tot het omgekeerde effect, nl. het risico zijn graad te verliezen.

Het gaat om een probleem dat niet zonder meer op te lossen is, maar waaraan het hoofd kan geboden worden via verschillende deeloplossingen ; enerzijds binnen de faculteit door het toekennen van één graad van verdienste voor tweede en derde licentie (een wijziging die mogelijks zou voortvloeien uit de programmahervorming), anderzijds interuniversitair door het uitwisselen van voldoende informatie, alsook het opstellen van puntenscalen die dan door de respectievelijke universiteiten gehanteerd worden bij het vertalen van de punten.

E. DE MOGELIJKHEDEN VAN HET ERASMUS-PROGRAMMA VOOR EEN POSTGRADUAAT-STUDENT.

Algemeen kan men opmerken dat aanvullende studies zich veel gemakkelijker lenen tot mobiliteitsprogramma's ; het equivalentieprobleem stelt zich niet zoals bij de basisopleiding.

Dat een faculteit die zo beslist kiest voor ERASMUS tot nog toe niet meewerkte aan postgraduaat-uitwisselingen, heeft wellicht te maken met het gebrek aan een postgraduaat-programma.

Nu het LL.M - programma eindelijk vorm gekregen heeft, zal naar alle waarschijnlijkheid ook voor de Leuvense afgestudeerde studenten het licht op groen gezet worden voor een aanvullend buitenlands studieverblijf i.k.v. ERASMUS.

III. DE GASTSTUDENTEN.

Hogergenoemde samenwerkingsakkoorden brengen ook een niet onbelangrijk aantal buitenlandse Erasmus-studenten naar onze faculteit. Tijdens het eerste semester zijn dat er 94, onderverdeeld volgens de universiteiten van herkomst :

POITIERS-akkoord

3 studenten uit Poitiers ; 5 uit Barcelona ; 9 uit Salamanca ; 1 uit Siena ; 1 uit Pavia ; 2 uit Bologna ; 8 uit Göttingen ; 4 uit Groningen ; 7 uit Galway ; 3 uit Granada.

LEUVEN-I-akkoord

1 student uit Ferrara ; 2 studenten uit Leeds ; 2 uit Leiden ; 1 uit Straatsburg ; 3 uit Heidelberg.

LEUVEN-II-akkoord

3 studenten uit Saarbrücken ; 3 uit Rennes ; 10 uit Utrecht.

NIJMEGEN-akkoord

4 studenten uit Nijmegen.

TILBURG-akkoord

1 student uit Tilburg.

NORWICH-akkoord

voorlopig nog geen.

HANNOVER-akkoord

1 student uit Madrid Complutense ; 1 uit Le Havre ; 1 uit Athene ; 9 studenten uit Hannover ; 6 uit Thessaloniki ; 2 uit Bristol ; 1 uit Dublin.

Behalve de studenten uit Athene, Bristol, Dublin, Le Havre, Leeds, Madrid, Poitiers, Straatsburg en Thessaloniki brengen deze studenten hier enkel het eerste semester door, op enkele individuele uitzonderingen na. Voor het tweede semester worden nog een dertigtal studenten verwacht.

Buitenlandse Erasmus-studenten volgen bijna uitsluitend vakken uit het LL.M Programma, ondanks het feit dat het voornamelijk gaat om derde- en vierdejaarsstudenten. Duitse studenten, die tijdens de maand september een intensieve cursus Nederlands gevolgd hebben, en Nederlandse studenten volgen ook vakken uit het normale (licentie)programma. Zij konden, overeenkomstig de instructies van hun thuisuniversiteit, een vrije keuze maken uit het totale vakkenaanbod. Wel werd hen gevraagd

om minstens één van de speciaal ingerichte introductiecolleges (Introduction to Belgian Public Law en Introduction to Belgian Private law) in hun programma op te nemen.

De integratie van deze vrij grote en verscheiden groep gaststudenten kent, ondanks een onafgebroken stroom van initiatieven vanwege de faculteitskring, slechts een wisselend succes. Doch hun aanwezigheid in de Leuvense rechtsfaculteit kan zeker en vast onthaald worden als een verrijking van het culturele en juridische forum.